

การปฏิบัติงานในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเอง
และทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส

THE PRACTICE IN DEVELOPMENT OF A WHOLE SCHOOL APPROACH IN EXPANDING
EDUCATIONAL OPPORTUNITIES SCHOOL

วงศ์เดือน จันทรเทศ¹ พัทธยา แสงสว่าง, วาริรัตน์ แก้วอุไร และ อนุชา กอนพ่วง

Wongduen Chunthes¹, Phitthaya Saengsawang, Wareerat Kaewurai,
and Anucha Kornpuang

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Education, Naresuan University

Email: wongduenc64@nu.ac.th¹

Received 30 July 2024; Revised 13 September 2024; Accepted 29 April 2025.

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการปฏิบัติงานในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเอง และทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนระดับปฐมวัย ประถมศึกษา และมัธยมศึกษาตอนต้น ที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบ (Teacher & School Quality Program: TSQP) ทุกภูมิภาค จำนวน 375 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเทคนิค PNI modified ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการปฏิบัติงานในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า สภาพการปฏิบัติงานสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่ในระดับมาก และสภาพการปฏิบัติงานต่ำสุด คือ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดผล อยู่ในระดับมาก

2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบสูงสุด คือ ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ อยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบต่ำสุด คือ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ; โรงเรียนขยายโอกาส; สภาพการปฏิบัติงาน; ความต้องการในการพัฒนา

Abstract

This article aims to achieve two main objectives: 1) To study the operational conditions in developing schools comprehensively to promote self-reliance and cognitive skills among students, expanding opportunities. 2) To present the development needs of schools at all levels, aiming to enhance self-reliance and cognitive skills among students, involving a sample group that includes school administrators, early childhood educators, primary school teachers, and lower secondary school teachers participating in the Teacher & School Quality Program (TSQP) across all regions, totaling 375 individuals. The study utilized surveys as a research tool and synthesized data from literature reviews, textbooks, and relevant research both domestically and internationally.

Research findings indicate: 1. Overall, the operational conditions in developing schools to promote self-reliance and cognitive skills among students are largely favorable. When examined in detail, the highest operational condition is in the development of teachers and educational staff, rated as very high, whereas the lowest operational condition is in the learning process management and assessment, also rated as very high. 2. The development needs of schools to enhance self-reliance and cognitive skills among students are rated as very high overall. Detailed analysis reveals that the highest development need is in the comprehensive school management, rated as very high, while the lowest development need is in establishing efficient learning networks, also rated as very high.

Keywords: Whole school approach, School expands opportunities, Operating conditions, Development needs

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ทำให้วิถีชีวิตของคนในสังคมเปลี่ยนไป ข้อดีคือทำให้ความเป็นอยู่มีความสะดวกสบายขึ้น มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาคอยอำนวยความสะดวก วิธีพึ่งพาอาศัยกันและกันของคนเราลดลง เพราะมีเทคโนโลยีให้พึ่งพา ผู้คนในสังคมขาดปฏิสัมพันธ์ ไม่มีความผูกพัน ใกล้ชิดสนิทสนม ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหา เป็นช่องว่างให้มิฉฉาชีพแฝงตัวมาได้หลากหลายรูปแบบ ส่งผลให้ขาดความสงบสุข ไม่มีการเอื้อเฟื้อเกื้อกูลกัน สังคมไม่น่าอยู่ เกิดปัญหาหลายอย่างตามมา ไม่ว่าจะเป็นเรื่องปัญหา ยาเสพติด ผู้คนอารมณ์ร้อน ทะเลาะเบาะแว้งด้วยเรื่องเล็กน้อย แต่หมายเอาชีวิต เกิดการฆาตกรรมได้ง่าย เนื่องจากขาดการยั้งคิด และไม่สามารถควบคุมตัวเองได้ คุณภาพชีวิตของคนถดถอยลง รัฐบาลจึงกำหนดนโยบายในการพัฒนาคุณภาพชีวิตไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ในด้านต่าง ๆ ให้ความสำคัญกับการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ตั้งแต่ช่วงการตั้งครรภ์

ถึงช่วงวัยผู้สูงอายุ มีงานวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาคน โดยเริ่มจากการพัฒนาทักษะสมองของเด็ก (Hanmethi, 2018; Chulakorn et al., 2019; Rangsinayath et al., 2019) เพราะเป็นช่วงเวลาทองสำหรับการเรียนรู้ของมนุษย์ การพัฒนาสมองในระยะแรกจะส่งผลสืบเนื่องยาวไปตลอดชีวิต ถึงขั้นทำนายได้ว่าเด็กคนนั้นจะเติบโตไปเป็นผู้ใหญ่แบบไหน ผู้ปกครองและโรงเรียนจึงเป็น key main สำคัญในการพัฒนา

ปัจจุบันโรงเรียนขยายโอกาสจัดการศึกษาโดยให้ความสำคัญกับความร่วมมือจากชุมชน และผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ซึ่งโรงเรียนขยายโอกาสเองมีความแตกต่างที่หลากหลายของคนหลายช่วงวัย ไม่ว่าจะเป็นเด็ก ครู หรือผู้ปกครอง ส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการจัดการศึกษาที่ยุ่ยาก มีปัญหาหลากหลาย เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เนื่องจากได้รับการพัฒนาที่ไม่เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างของแต่ละบุคคล ตั้งแต่เริ่มต้นของการพัฒนา เช่นเดียวกับการติดกระดุมเม็ดแรกผิด ทำให้กระทบไปยังการติดของเม็ดต่อไปไม่ถูกต้องด้วย เด็ก ๆ ที่ได้รับการพัฒนาไม่ถูกต้อง เกิดการเรียนรู้ที่ไม่เหมาะสม จะขาดทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิต โดยเฉพาะทักษะทางสมองที่สามารถพัฒนาและกระตุ้นได้ในเด็กทุกช่วงวัย (Palitphakphim, 2018). มีการวิเคราะห์กันว่า สังคมโลกยุคใหม่เป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ต้องการคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะการบริหารจัดการ และการควบคุมตนเอง (Executive function and self-regulation) ซึ่งจะเกิดขึ้นได้โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษา จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาการจัดการศึกษาโดยให้การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการเรียนรู้ เดิมครูบางคนยังเชื่อว่าเด็กเก่งหรือเด็กดีเป็นกรรมพันธุ์ ครูมีพฤติกรรมการสอนแบบบอกความรู้ สอนในตำราเรียน ให้เด็กท่องจำ จดความรู้ วัดความรู้ และวัดผลด้วยการสอบ ปัจจุบันสังคมเปลี่ยนไป การจัดการเรียนรู้จำเป็นต้องพัฒนาไปด้วยการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ตั้งแต่ฐานความเชื่อของคนในองค์กรและผู้ที่เกี่ยวข้อง เด็กทุกคนมีศักยภาพ สามารถพัฒนาได้ ไม่มีขีดจำกัด วัสดุทัศนของโรงเรียนต้องชัดเจน จัดระบบการดำเนินการให้มีความเชื่อมั่น เปลี่ยนโครงสร้างหรือวิธีการจัดการเรียนรู้ให้มีความสะดวกและคล่องตัวมากขึ้น มีความร่วมมือจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย โดยการบริหารจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองปัญหาของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ครูมีกระบวนการสอนที่หลากหลาย ซึ่งปัญหาของโรงเรียนในปัจจุบัน เริ่มต้นจากผู้บริหารขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมครูให้สามารถพัฒนาเด็กเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเอง (Self) และทักษะสมอง (EF) ตามแต่ละช่วงวัย ทำให้การบริหารจัดการส่งเสริม สนับสนุน การจัดการเรียนการสอนของครูแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กไม่ได้ เด็กมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปัญหาจากการจัดประสบการณ์ที่ไม่เหมาะสมตามช่วงวัย เด็กจึงไม่มีความพร้อม ผู้ปกครองไม่เข้าใจ คุณครูไม่มีเครื่องมือที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ เพราะผู้บริหารเน้นในเรื่องที่อยากทำ แต่ไม่เหมาะสมกับความต้องการที่จะพัฒนา

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมุ่งที่จะศึกษาหาแนวทางการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองของเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส อันเป็นส่วนหนึ่งในการเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีความพร้อมที่จะใช้ชีวิตในอนาคต และมีความรู้พื้นฐานสำคัญ มีทักษะการคิดที่จำเป็นเหมาะสำหรับการใช้ในชีวิตประจำวัน มีความรู้สึกนึกคิดในการเป็นพลเมืองดี เพื่อก่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนตามช่วงวัย มีการพัฒนาหลักสูตร พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน เชื่อมโยงหรือบูรณาการระหว่างเนื้อหาสาระที่เป็นหลักการ แนวคิด ทฤษฎีต่าง ๆ กับสถานการณ์จริง หรือชีวิตจริงในโลกธรรมชาติ ดังนั้นผู้วิจัย

จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการปฏิบัติงาน และความต้องการพัฒนาโรงเรียนพัฒนาตนเองที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนทั้งระบบ (Teacher & School Quality Program: TSQP)

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส
2. ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส

การทบทวนวรรณกรรม

ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ที่ใช้ในการปฏิบัติการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ เพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดจากนักวิชาการหลายท่าน พอสรุปได้ว่า การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ คือ การบริหารจัดการเปลี่ยนแปลงเชิงระบบ หรือการแปลงโฉมทั้งโรงเรียน (Whole School Transform) เพื่อให้เกิดผลที่คาดหวังตามเป้าหมาย โดยการดำเนินการอย่างครอบคลุมทุกองค์ประกอบของโรงเรียน อาศัยการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole-school Approach framework) ที่ได้จากเอกสารตำรา และนักวิชาการทั้งหมด 13 แหล่ง พบว่า องค์ประกอบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ (Whole-school Approach framework) มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้และวัดผล 3) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา 4) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2. แนวคิดที่เกี่ยวกับการพัฒนาตนเอง มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้นิยามของการพัฒนาตนเองไว้สอดคล้องกันว่า การพัฒนาตนเองมีพื้นฐานมาจากความเชื่อที่ว่า มนุษย์ทุกคนสามารถพัฒนาได้ทุกที่ ทุกเวลา และมีความรู้สึกว่าตนเองมีเป้าหมายในชีวิต และต้องการไปถึงเป้าหมายนั้นด้วยตนเอง โดยการฝึกฝนตนเองตามวิธีการพัฒนาตัวเองอย่างรอบด้าน ทั้งการพัฒนาปัญญาภายใน และพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก

3. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวกับการส่งเสริม self & EF ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวกับการส่งเสริม self & EF ของ Khemmani (2021, p.18-22) กล่าวว่า แนวทางการส่งเสริม self & EF ดำเนินการได้โดยการสร้าง Self และความผูกพัน ไร้กังวลให้เกิดขึ้นในใจเด็ก (SELF & Attachment) การดูแลสุขภาพทางกายภาพของสมองให้แข็งแรง การได้รับประสบการณ์คุณภาพที่หลากหลาย โดยเฉพาะที่เป็นแบบ Active Learning การสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูล เหมาะสม การเรียนรู้ทักษะทางสังคม-อารมณ์ (Social - Emotional Learning) และ Ooppakarn (2017, p.12) ได้รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเสริมสร้างทักษะสมอง จากนักวิชาการหลายท่านให้แนวทางสำคัญในการส่งเสริม self & EF คือ การสร้างความผูกพันและไร้กังวลให้เกิดขึ้นในใจเด็ก การดูแลสุขภาพทางกายภาพของสมองให้แข็งแรง การสร้างสภาพแวดล้อมที่เกื้อกูล เหมาะสม

การได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย การเรียนรู้ทักษะทางสังคม-อารมณ์ กล่าวโดยสรุป การส่งเสริม self & EF สามารถทำได้โดย

1) การเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมรอบตัวเด็กเอื้อต่อการเรียนรู้และ ทักษะสมอง-EF ไม่ให้มากหรือน้อยจนเกินไป

2) สัมพันธภาพที่ดีระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองและครูกับเด็ก

3) กิจกรรม (Active Learning) ที่หลากหลายเหมาะสมกับวัยและเสริมสร้างทักษะสมอง-EF

4) การให้การเสริมแรงโดยสร้างแรงจูงใจให้เด็กใช้ทักษะสมอง-EF

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การปฏิบัติงานในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส

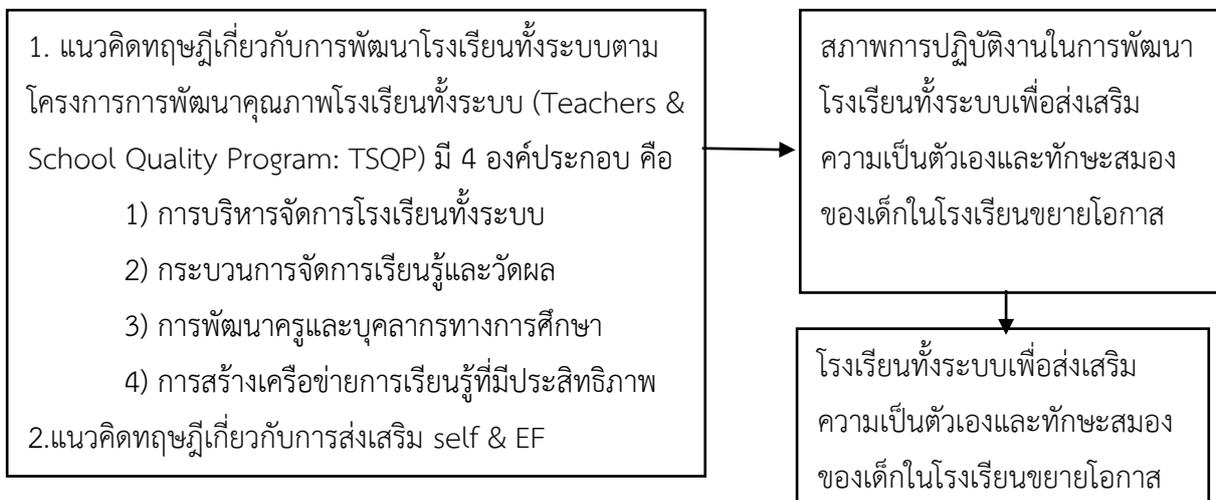

Figure 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร และตัวอย่างวิจัย

ประชากรคือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง (Teacher and school Quality Program: TSQP) จำนวน 13,917 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง (Teacher and school Quality Program: TSQP) จำนวน 375 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multistage sampling) ดังนี้

1) กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Kerjcie & Morgan (1970) ที่ขนาดประชากร 15,000 คน จะได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ทั้งสิ้น จำนวน 375 คน

2) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดสัดส่วนของแหล่งข้อมูล ระหว่างผู้บริหารและครูผู้สอน คือ 1 : 3 เท่ากับ 94 คน (แห่งละ 1 คน) และจำนวนแหล่งข้อมูลที่เป็นครู เท่ากับ 281 คน (แห่งละ 3 คน) รวมจำนวน 375 คน

3) กำหนดสัดส่วนจำนวนโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง (Teacher and school Quality Program: TSQP) ตามสัดส่วนแหล่งข้อมูลจำนวน 5 ภูมิภาค ภาคกลาง ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และภาคเหนือ

4) สุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) โรงเรียนจำนวน 94 แห่ง ๆ ละ 4 คน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอนในระดับปฐมวัย ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษา และครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

5) เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีเกณฑ์การเลือกคือ เป็นโรงเรียนขยายโอกาสของโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง (Teacher and school Quality Program: TSQP) ที่ผู้บริหารให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี เพื่อให้ได้จำนวนข้อมูลตามที่กำหนด

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามการดำเนินงานการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่งในโรงเรียน ระดับชั้นที่รับผิดชอบ ประสบการณ์ในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ TSQP ของเครือข่ายใด ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list)

ตอนที่ 2 ข้อคำถามเกี่ยวกับการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ลักษณะของข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) ตามแบบของ Likert scale ([Srisa-ard, 2010](#))

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ศึกษาวิเคราะห์หลักการ แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาสเพื่อกำหนดองค์ประกอบ ตัวแปรแฝง ตัวแปรสังเกตได้ และตัวชี้วัดของแนวการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาสใช้เป็นกรอบในการสร้างแบบสอบถาม

2. สร้างแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยให้ครอบคลุมเนื้อหาที่การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส

3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ ทั้งนี้เพื่อพิจารณาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าความสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการจะวัด (Index of Item Objective Congruence: IOC) เป็นรายชื่อ จะพิจารณาเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป

4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับผู้บริหารสถานศึกษา และครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาที่อยู่ในพื้นที่นวัตกรรมของโครงการโรงเรียนพัฒนาตนเอง (Teacher and school Quality Program: TSQP) จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 4 คน รวมจำนวน 20 คน

5. นำผลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) โดยวิธีการ Cronbach (Cronbach, 1990) ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์อีกครั้งก่อนนำไปใช้เก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ส่งแบบแบบสัมภาษณ์พร้อมหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลไปยังสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ

3. ผู้วิจัยดำเนินการประสานงานเพื่อติดต่อขอทดลองใช้แบบสอบถามผู้บริหาร และครูผู้สอนของสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มทดลองใช้เครื่องมือ จำนวน 5 โรงเรียน และสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเองและทางออนไลน์

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์คะแนนคำตอบของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การวิเคราะห์ด้วยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายข้อ และภาพรวม สำหรับเกณฑ์การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำค่าเฉลี่ยเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ ([Srisa-ard, 2010](#))

3. การวิเคราะห์และการหาค่าความต้องการจำเป็นโดยวิธี Priority Need Index แบบปรับปรุง (PNI Modified)

ผลการวิจัย

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 92 คน คิดเป็นร้อยละ 30.67 รองลงมาเป็นครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 23.00 มีประสบการณ์ในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบ 3-5 ปี จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 33.00 รองลงมาเป็นมากกว่า 10 ปี จำนวน 70 คน คิดเป็นร้อยละ 23.33 และอยู่ในเครือข่ายที่โรงเรียนเข้าร่วมโครงการ TSQP จำนวน 10 แห่ง จากทั้งหมด 11 แห่ง ดังนี้ มากที่สุดคือ มหาวิทยาลัยนเรศวร จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 19.20 รองลงมาเป็นมูลนิธิเพื่อทักษะแห่งอนาคต และมูลนิธิลำปลายมาศพัฒนา จำนวน 64 คนเท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 17.07 มรภ.กาญจนบุรี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 10.13 มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 8.27 มูลนิธิสยามกัมมาจล

จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 7.73 สพป.สุรินทร์ เขต 2 จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 6.67 มรภ.ภูเก็ต จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 5.60 มูลนิธิโรงเรียนสตาร์ฟิชคันทรีโฮม จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 4.27 และ มหาวิทยาลัยขอนแก่น จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตามลำดับ

Table 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ในภาพรวม

ที่	การพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมอง สำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส	สภาพปัจจุบัน (P) (n=375)			ความต้องการพัฒนา (I) (n=375)			PNI _{modified}
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1	การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ	4.41	0.46	มาก	4.66	0.29	มากที่สุด	0.06
2	กระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดผล	4.29	0.51	มาก	4.61	0.32	มากที่สุด	0.08
3	การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	4.45	0.47	มาก	4.63	0.33	มากที่สุด	0.04
4	การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ	4.34	0.57	มาก	4.59	0.36	มากที่สุด	0.06
	รวม	4.37	0.45	มาก	4.62	0.26	มากที่สุด	0.06

จาก Table 1 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ในภาพรวมเท่ากับ 0.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลมีดัชนีความต้องการพัฒนาสูงสุด (PNI_{modified}=0.08) รองลงมาคือ ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพมีดัชนีความต้องการพัฒนา (PNI_{modified}=0.06) และด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษามีดัชนีความต้องการพัฒนา (PNI_{modified}=0.04) ตามลำดับ

Table 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ

ที่	ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ	สภาพปัจจุบัน (P) (n=375)			ความต้องการพัฒนา (I) (n=375)			PNI _{modified}
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1	ประเด็นที่ 1 การตั้งเป้าหมายหลัก (School goal)	4.39	0.53	มาก	4.63	0.40	มากที่สุด	0.06
2	ประเด็นที่ 2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.31	0.54	มาก	4.64	0.36	มากที่สุด	0.08
3	ประเด็นที่ 3 ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา	4.52	0.53	มากที่สุด	4.72	0.36	มากที่สุด	0.04
	รวม	4.41	0.46	มาก	4.66	0.29	มากที่สุด	0.06

จาก Table 2 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบเท่ากับ 0.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่าประเด็นที่ 2 ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีดัชนีความต้องการพัฒนาสูงสุด (PNI_{modified}=0.04) รองลงมาคือ ประเด็นที่ 1 การตั้งเป้าหมายหลัก (School goal) มี

ดัชนีความต้องการพัฒนา ($PNI_{modified}=0.06$) และประเด็นที่ 3 ระบบสารสนเทศในสถานศึกษา มีดัชนีความต้องการพัฒนา ($PNI_{modified}=0.04$) ตามลำดับ

Table 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดผล

ที่	ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดผล	สภาพปัจจุบัน (P)			ความต้องการพัฒนา (I)			$PNI_{modified}$
		(n=375)			(n=375)			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1	ประเด็นที่ 4 กระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning	4.42	0.53	มาก	4.61	0.41	มากที่สุด	0.04
2	ประเด็นที่ 5 กระบวนการพัฒนาปัญญาภายใน	4.32	0.58	มาก	4.61	0.40	มากที่สุด	0.07
3	ประเด็นที่ 6 เครื่องมือวัด self & EF	4.13	0.61	มาก	4.61	0.36	มากที่สุด	0.12
	รวม	4.29	0.51	มาก	4.61	0.32	มากที่สุด	0.08

จาก Table 3 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลเท่ากับ 0.08 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่ 6 เครื่องมือวัด self & EF มีดัชนีความต้องการพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified}=0.12$) รองลงมาคือ ประเด็นที่ 5 กระบวนการพัฒนาปัญญาภายใน มีดัชนีความต้องการพัฒนา ($PNI_{modified}=0.07$) และประเด็นที่ 4 กระบวนการเรียนการสอนแบบ Active Learning มีดัชนีความต้องการพัฒนา ($PNI_{modified}=0.04$) ตามลำดับ

Table 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา

ที่	ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา	สภาพปัจจุบัน (P)			ความต้องการพัฒนา (I)			$PNI_{modified}$
		(n=375)			(n=375)			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1	ประเด็นที่ 7 กระบวนการ PLC	4.47	0.54	มาก	4.67	0.39	มากที่สุด	0.04
2	ประเด็นที่ 8 มีความรู้ทางวิชาการ	4.42	0.50	มาก	4.60	0.39	มากที่สุด	0.04
3	ประเด็นที่ 9 มีทักษะการทำงาน	4.41	0.52	มาก	4.62	0.39	มากที่สุด	0.05
4	ประเด็นที่ 10 มีทัศนคติที่ดี	4.56	0.51	มากที่สุด	4.67	0.41	มากที่สุด	0.03
5	ประเด็นที่ 11 ครูมีอาชีพ	4.39	0.52	มาก	4.60	0.39	มากที่สุด	0.05
	รวม	4.45	0.47	มาก	4.63	0.33	มากที่สุด	0.04

จาก Table 4 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาเท่ากับ 0.04 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่ 11 ครูมีอาชีพ และ ประเด็นที่ 9 ทักษะการทำงาน มีดัชนีความต้องการจำเป็นพัฒนาสูงสุด ($PNI_{modified}=0.05$) รองลงมาคือประเด็นที่ 7

กระบวนการ PLC และประเด็นที่ 8 มีความรู้ทางวิชาการ มีดัชนีความต้องการพัฒนา ($PNI_{\text{modified}}=0.04$) และประเด็นที่ 10 มีทัศนคติที่ดี มีดัชนีความต้องการพัฒนา ($PNI_{\text{modified}}=0.03$) ตามลำดับ

Table 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้

ที่	ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้	สภาพปัจจุบัน (P)			ความต้องการพัฒนา (I)			PNI_{modified}
		(n=375)			(n=375)			
		\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	
1	ประเด็นที่ 12 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ	4.39	0.60	มาก	4.61	0.42	มากที่สุด	0.05
2	ประเด็นที่ 13 การสร้างเครือข่ายที่ส่งเสริมทักษะสมองของเด็ก	4.28	0.60	มาก	4.58	0.38	มากที่สุด	0.07
	รวม	4.34	0.57	มาก	4.59	0.36	มากที่สุด	0.06

จาก Table 5 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เท่ากับ 0.06 เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น พบว่า ประเด็นที่ 13 การสร้างเครือข่ายที่ส่งเสริมทักษะสมองของเด็ก มีดัชนีความต้องการจำเป็นพัฒนาสูงสุด ($PNI_{\text{modified}}=0.07$) รองลงมาคือประเด็นที่ 12 การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ มีดัชนีความต้องการพัฒนา ($PNI_{\text{modified}}=0.05$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส พบสภาพการปฏิบัติงานในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมอง ดังนี้ 1) การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ พบว่า มีการจัดทำระบบสารสนเทศในสถานศึกษาในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ การตั้งเป้าหมายหลัก (School goal) อยู่ในระดับมาก และจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ 2) ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดผล พบว่า มีกระบวนการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือกระบวนการพัฒนาปัญญาภายใน อยู่ในระดับมากที่สุด และมีเครื่องมือวัดผล self & EF อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ 3) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ครูมีทัศนคติที่ดีอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ครูมีกระบวนการ PLC และมีความรู้ทางวิชาการ อยู่ในระดับมากที่สุด และ ครูมีทักษะการทำงาน และเป็นครูมืออาชีพอยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับ 4) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ พบว่ามีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ การสร้างเครือข่ายที่ส่งเสริมทักษะสมองของเด็ก

ความต้องการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส พบว่า ด้านที่มีความต้องการพัฒนาสูงสุด ได้แก่ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดผล ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กเป็นบทบาทหน้าที่หลักของครูในการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งครูและบุคลากรในสถานศึกษาต้องมีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก หากมีกระบวนการจัดการเรียนรู้และการวัดผลที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก จะส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนา

สถานศึกษาไปสู่เป้าหมายที่สำเร็จได้ ซึ่งสอดคล้องกับบทความของประภาภัทร นิยม (2019) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ สามารถดำเนินการได้โดยครู เปลี่ยนจากครูผู้สอน เป็นผู้เชี่ยวชาญการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้ ให้โรงเรียนเป็นพื้นที่ในการเรียนรู้ทั้งระบบ ส่วนการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาสามารถดำเนินการได้โดยเปลี่ยนการวัดประเมินผลแบบปกติไปสู่การวัดผลตามสภาพจริง เน้นให้เกิดสมรรถนะ ไม่ประเมินเพื่อตัดสินผล หรือตีค่า แต่ให้ประเมินเพื่อการพัฒนาผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิศนา แขมมณี, และ ภาชิต ประมวลศิลป์ชัย (2004) กล่าวว่า กระบวนการจัดการเรียนรู้ เป็นการกำหนดปัจจัยพื้นฐาน (basic requirement) ที่เอื้อต่อการพัฒนา เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการทำกิจกรรมของเรื่องที่ต้องการ รองลงมาคือ การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ และการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ทั้งสองกระบวนการเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหาร ในการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม สนับสนุนในการพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารจะต้องมีวิสัยทัศน์ในการพัฒนาร่วมกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ไม่ว่าจะเป็นนักเรียน ครู ผู้ปกครอง ชุมชน หรือ หน่วยงานต้นสังกัด ดังนั้นการสร้างเครือข่ายที่มีประสิทธิภาพ จึงเป็นเรื่องสำคัญ หากผู้บริหารขาดเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ หรือตัวผู้บริหารเองขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมครูให้สามารถพัฒนาเด็กเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมอง จะทำให้ครูจัดการเรียนการสอนที่ไม่เหมาะสม ผู้ปกครองไม่เข้าใจ ส่งผลให้คุณภาพการจัดการศึกษาล้มเหลวได้ ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2010) ได้นำเสนอไว้ว่า การพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบจะต้องดำเนินงานตามหลักการ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมโดยที่ทุกระบบ และทุกกิจกรรม มุ่งสู่เป้าหมาย ซึ่งต้องดำเนินการพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบในองค์ประกอบของการพัฒนา โดยเห็นว่าสถานศึกษาเป็นฐานสำคัญในการปฏิรูปการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาให้สำเร็จจะต้องพัฒนาสถานศึกษาทั้งระบบ ซึ่งได้แก่ การปฏิรูประบบบริหาร และการจัดการการปฏิรูปครูและบุคลากรทางการศึกษา การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการประกันคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับโครงการรุ่งอรุณ (2001 in Waiyarat, S., 2013) กล่าวว่า การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ เป็นบทบาทหน้าที่ที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง จะต้องทำหน้าที่อำนวยความสะดวก ส่งเสริม ประสานงาน นิเทศ ควบคุม กำกับติดตาม ประเมิน แก้ไข พัฒนาปรับปรุง การดำเนินงานหรือกิจกรรมต่าง ๆ เกี่ยวกับระบบโรงเรียนทั้งหมด ทั้งการวางแผน การบริหาร งานธุรการการเงินอาคารสถานที่ งานบริการต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับนโยบาย เป้าหมายและวัตถุประสงค์ในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ ส่งเสริมดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีศักยภาพเหมาะสมกับวัย โดยจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศสำหรับการบริหารให้สามารถใช้งานได้ทันที่หากสามารถพัฒนากระบวนการเหล่านี้โดยเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง ครูและบุคลากรทางการศึกษามีคุณภาพ มีการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้มีการประกันคุณภาพโดยที่ผลผลิตของสถานศึกษาคือผู้เรียนก็ย่อมได้รับการพัฒนาเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญาความรู้และคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขเป็นไปตามความมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

องค์ความรู้จากการวิจัย

สภาพการปฏิบัติงานในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ได้แก่

1) การบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ โดยมีการจัดทำระบบสารสนเทศในสถานศึกษา การตั้งเป้าหมายหลัก (School goal) และจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2) กระบวนการวัดการเรียนรู้และการวัดผล โดยมีการบวนการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning กระบวนการพัฒนาปัญญาภายใน และจัดทำเครื่องมือวัดผล self & EF

3) การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยครูต้องมีทัศนคติที่ดี มีกระบวนการ PLC มีความรู้ทางวิชาการ ครุมีทักษะการทำงาน และเป็นครูมืออาชีพ

4) การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสร้างเครือข่ายที่ส่งเสริมทักษะสมองของเด็ก

ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาสมากที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการโรงเรียนทั้งระบบ และความต้องการพัฒนาโรงเรียนที่น้อยที่สุด คือ การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. ผลจากการศึกษาสภาพการปฏิบัติงานในการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองสำหรับเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปใช้ในการวางแผนพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน

2. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญ ระมัดระวังในเรื่องของปัจจัยนำเข้าที่จะเข้ามาเอื้อต่อการส่งเสริมความเป็นตัวเองและทักษะสมองของเด็ก ไม่ว่าจะเป็นการจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมกับช่วงวัย กำกับติดตามให้ครูใช้สนามพลังบวกในการดูแลช่วยเหลือเด็ก ส่งเสริมกระบวนการจัดการเรียนรู้ของครูที่กระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และเป็นผู้ประสานงานที่ดีระหว่างครู ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้รับทราบและเข้าใจในทิศทางของการพัฒนา

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. เพื่อให้ได้ข้อมูลในการพัฒนาสถานศึกษาที่มีความหลากหลายมากขึ้น ควรเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพร่วมด้วย โดยการไปสัมภาษณ์เครือข่ายร่วมพัฒนาทั้ง 11 เครือข่าย จากทั่วทุกภูมิภาค

2. ควรมีการวิจัยเชิงต่อยอดจากผลการวิจัยนี้ โดยวิจัยและสร้างรูปแบบการพัฒนาโรงเรียนทั้งระบบเพื่อส่งเสริมความเป็นตัวเอง และทักษะสมองของเด็กในโรงเรียนขยายโอกาส สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

References

Chugleang, K, Petchsae,T, & Kwanma, K. (2019). The development of Executive Functions for preschool children through STEM education learning experience provision on local thai dessert 4 region. Bangkok : Suan Dusit University.

- C.L. Morgen. (2022). Whole School Approach to sustainable Development . Retrieved on 10 August 2022. form <https://wholeschoolapproach.lerenvoormorgen.org/en/>.
- Cronbach, L.J. (1990). Essentials of psychological testing. (5th ed.). New York: Harper & Row.
- Khemmani, T, & Silpchai, P. (2004). Administrators' experiences and strategies in reforming whole-school learning. (8th ed.). Bangkok : Methee Tips Company.
- Ministry of Education, (2017). National Education Plan 2017-2026. Bangkok : Phrik Wan Graphic Company Limited.
- Niyom, P, (2019, February 4). Whole school transforming 4.0. in Prapaphat Niyom (Chair), Increase the power of vision school director To become a teacher of teachers (Super Coach), Moolthinisaramkammanajorn, Roong Aroon School.
- Ooppakarn, D, (2017). A Development of Instructional Process in Free Play Activities Based on Tools of the Mind and Brain Based Learning Approaches to Enhance Executive Functions of Kindergarteners (Ph.D. thesis). Faculty of Education, Chulalongkorn University.
- Palitphakphim, P, (2018). How to raise children to have EF. Bangkok: Amarin Kids.
- Rangsiyanon, K, Intamra, P, Pianpiamsin, S, Wannasuth, S & Tinnarat, S. (2019). Development of creation of executive function-EF model for preschool children through the participation prcess of the school under suan dusit university Network. Bangkok : Suan Dusit University.
- Srisa-ard, B, (2010). Preliminary research (8th ed.). Bangkok: Suweerivasarn.
- Hammethee, S. (2017). Thinking skills for a successful life : executive function =EF. Bangkok : RLG Institute (Rak Luk Learning Group).
- Waiyarat, S., (2013). A participatory education management model enhancing learning quality of primary school Children within the office of the basic education commission in northeast Thailand (Ph.D. thesis). Doctor of education program in educational administration and change leadership, Eastern Asia University.
- Unesco. Whole school approach. Retrieved on 10 August 2022. form <http://www.ibe.unesco.org/en/glossary-curriculum-terminology/w/whole-school-approach>

